

ARŞİV BELGELERİ İŞİĞİNDA KONYA VİLAYETİ HAPİSHANELERİNE BİR BAKIŞ (1910-1922)

A VIEW TO THE PRISONS IN THE PROVINCE OF KONYA IN THE LIGHT OF ARCHIVE DOCUMENTS (1910-1922)

Kürşat KURTULGAN*

Öz

Konya, 20. yüzyıl başlarında beş sancak ve 25 kazadan oluşan büyük idari bir yapıdan oluşuyordu. Gerek bulunduğu coğrafi konum ve gerek ise fiziki yapısı nedeniyle zamanının modern şehirlerden biridir. Bu durumu nedeniyle de bünyesinde her türlü devlet kurumu ve binası bulunmaktaydı. Bunlara dair yapılan yazışmalar sayesinde hapisaneler konusunda oldukça fazla belgeye ulaşılmış ve bilgiler elde edilebilmiştir.

Bu çalışmanın sınırlılığı; Osmanlı'nın son dönemi olan 20. yüzyıl başlarındaki Konya Vilayeti bünyesinde bulunan bazı hapisaneler olup; günümüzde sınırları içerisinde olmayan yerlerdeki hapisaneler hariç tutulmuştur.

Söz konusu süreçte arşiv belgelerine dayandırılarak hapisanelerin fiziki yapısı, hapisane çalışanları, işledikleri suç şekilleri, mahkûm ve tutuklu sayıları, asayiş, güvenlik ve sağlık sorunları ile bu sorunların çözümüne yönelik gerçekleştirilen uygulamalar nelerdir? Sorularına cevaplar araştırılmış ve cevapları verilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Konya, hapisaneler, mahkûm ve tutuklu, gardiyan.

Abstract

In the beginning of the 20th century, Konya had been a big administrative structure which was consisted of five sanjacks and twenty five districts . Due to its both geographical position and physical features, it was one of the modern cities of its time. Because of this, it had every kind of government institutions and government buildings on it. Owing to the correspondence regarding to these institutions, a great deal of documents had been reached and information could have been obtained.

Limitedness of this study is some prisons in the Province of Konya, in the beginning of the 20th century which is the last period of the Ottomans. Prisons which are not in the today's borders of the city are excluded.

In the process aforementioned, the questions of the physical situations of the prisons, prison employees, crime types of the prisoners, numbers of the convicts and the prisoners, security, order and health problems, and the practices directed to solve these problems had been handled based upon the archive documents.

Keywords

Konya, prisons, detainees and convicted people, prison guard.

* Dr., Artvin Çoruh Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü Öğretim Üyesi; kursatkurtulgan@hotmail.com

GİRİŞ

Eski Medeniyetlerde hapsedilerin tam olarak ne zaman ortaya çıktığına dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Fakat yerleşik sisteme geçmiş, belirli ölçüde gelişmiş bir hukuk sistemine sahip bölgelerde var olduğu söylenmektedir. Bu yapılar toplumların yaşam şekilleri, diğer medeniyetlerle olan etkileşimleri ve benimsedikleri ceza hukuk sistemlerine göre şekillenmiştir. Daha çok infaza kadar geçen süreyi geçirmek amacıyla kullanılan bu yerler daha sonra modern manada suçluyu cezalandırma veya topluma kazandırma gibi işlevler kazanmıştır (Yılmaz, 2001:541-543).

Sözlükte hapsedilme yeri olarak geçen hapsedilme kavramı olarak, kişinin evde, mescitte veya bir başka yerde davranışlarının kısıtlanması anlamına gelir. Kanunen hüküm giyen kişinin belirli bir müddet zorunlu olarak tutulduğu mekân demektir. İslam Tarihi'nin ilk yıllarında hapsedilecek kişiler mescitlerde veya evlerde ıslah edilmek suretiyle; savaşlarda ise çadırlarda tutularak cezalandırılmışlardır. Dört halife döneminden itibaren hapsedilme kurumsal kimlik kazanarak yaygınlaşmıştır. Hapsedilimlerde mahkûmlar cinsiyetine, yaşına ve işlediği suçun çeşidine göre ayrılmışlardır. Örneğin kadın, hünsa ve erkek, akıl baliğ olmayan, genç ve yaşlı, sivil ve asker şeklinde tanzim edilmiştir (Zâhir 2014: 7-20). Kısaca cezaevi hapsedilme cezasına çarptırılmış olanların bu cezalarını çekmek üzere kapatıldıkları yerdir (Atar 2011: 88) Ve halk arasında "*mahpushane*" olarak adlandırılır. Tevkifhane ise suç işleyenlerin yargılama süreci devam ettiği sürece cezası kesinleşinceye kadar alıkonuldukları yerler olarak tanımlanmaktadır (Devellioğlu 1999: 1103).

Hapsedilme cezası, devletin belirlediği kural, kânûn ve nizamları ihlal ederek, suçlu olduğuna mahkeme tarafından karar verilen kimseleri, belli bir süre toplumdaki ayrı bulundurmaya üzere hapsedilimde kalmak zorunda bırakan ve bu suretle toplumu onun zararlarından korumak amacını taşıyan, hürriyeti bağlayıcı bir cezadır. Ayrıca, işlenen suçun cezasız kalmadığını göstermek, başkalarının bu suçu işlemesini önlemek, suçluyu topluma kazandırmada eğiticilik ve kişiyi edeplendirip, ıslah etmek gibi bir hedefi de bulunmaktadır (Atar 2011: 87). Osmanlı Devleti'nde hapsedilme cezası ilk kez Tanzimat döneminde kabul edilen 1840, 1851 ve 1858 tarihli ceza kanunlarıyla, hürriyeti bağlayıcı bir cezalandırma yöntemi olarak kabul edilmiştir (Bozkurt 2012: 262).

Mekân olarak önceleri küçük kale veya kale burçlarının yanı sıra; eski, düzensiz ve nizami olmayan binalar hapsedilim olarak kullanılmıştır. Özellikle II. Mahmud dönemi ile birlikte yapılan Avrupalılaştırma çabaları içerisinde hapsedilimlere de yer verilmiş ve bazı düzenlemeler yapılmıştır. Yeni hapsedilimlerin inşası ve yeni kanunların çıkarılması, iç dinamiklerin yanı sıra dış dinamiklerin talepleri, baskıları ve girişimleriyle gerçekleşmiştir. Zaman içerisinde bu baskıların da etkisiyle hapsedilim sorunları üzerine gidilmiş ve Osmanlı genelinde bulunan hapsedilimlerin ıslahı için çalışmalar yapılmıştır. Hapsedilim reformu ile birlikte buralarda kalan mahkûmlar modern hapsedilimlere nakledilmişlerdir (1860). Sınırlı bütçe olanakları nedeniyle bu

süreçte yaptırılan hapishaneler genellikle iki katlı ve kargir binalardan oluşmaktadır (Şen 2007: 17-28).

Bu ıslah çalışmalarının başlangıç noktası, Osmanlı Devletinin 1856 yılında imzaladığı İslahat Fermanı olarak kabul edilmektedir. Burada amaç öncelikle gayrimüslim mahkûmların rahatını ve güvenliğini sağlamaktır (Şen 2007: 20). Dış müdahalelerin giderek artması üzerine en esaslı düzenleme 1880’de gerçekleşmiştir. Hapishanelere dair düzenlemenin daha çok 1880’li yıllardan itibaren başlaması tesadüfî değildir. Tanzimat ve İslahat Fermanlarından sonra gündeme gelen ve İngiliz Büyükelçi Canning’in takipçisi olduğu “*Hapishanelerin İslahı*” konusu Osmanlı Devleti’ni uzun süre meşgul etmiştir (Gümüşsoy 2014: 217). Gerek Avrupalı Devletlerin baskıları ve gerekse hapishanelerin kanayan yara haline gelmesi sorunun çözümü için devleti harekete geçirmiş; hazırlanan nizamnameler ve genelgeler ile fiziki ve idari yapıda değişikliklerin yapılmasını sağlamıştır (Tekin-Özkeş 2008: 189; Özçelik 2011: 19).

Konya, bulunduğu coğrafi konum ve fizikî yapısı nedeniyle modern şehirlerden bir tanesiydi. Bu nedenle de bünyesinde her türlü devlet kurumu ve binası bulunmaktaydı. Bunlara dair yapılan yazışmalar ve belgeler sayesinde hapishanelerin fizikî yapısı, hapishane çalışanları, mahkûm ve tutuklu sayıları, işledikleri suçlar, asayiş ve güvenlik ile sağlık sorunları ve bu sorunların çözümüne yönelik gerçekleştirilen uygulamalar hakkında bilgi sahibi olabilmekteyiz. Aşağıda bu konularla ilgili bilgiler verilmektedir.

1. Konya Vilayeti Hapishaneleri

Konya, 20. yüzyıl başlarında beş sancak ve 25 kazadan oluşan büyük idarî bir yapıdan oluşuyordu (BOA. DH. MB. HPS. 154.14, L.1-3). Günümüz sınırları itibariyle Konya ili genelinde toplam dokuz hapishane ve tevkifhane bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu hapishaneler Konya merkez, Akşehir, Beyşehir, Bozkır, Ereğli, Ilgın, Seydişehir, Sultaniye ve 1918 yılından itibaren Saideli (Kadınhanı)’de bulunmaktaydı. Araştırmamıza söz konusu dönemde Konya hapishanelerinde çalıştırılmış olan görevliler ve bunların özlük hakları hakkında bilgi vererek başlayabiliriz.

1.1. Hapishane Görevlileri

1880 nizamnamesinde hapishane personeli; müdür, başkâtip, kâtip, başgardiyân, gardiyân, bayan gardiyân, imam, tabip, hademe olarak sıralanmıştır (Gümüşsoy 2014: 238). Bu çerçevede tutulan defterler sayesinde, hapishanelerde çalışanlar hakkında oldukça fazla bilgi edinilebilmektedir. Kaç kişinin çalıştığı, isimleri, maaşları ve tayin tarihlerini içeren kayıtlardan anlaşıldığına göre; söz konusu dönemde daha çok sivil memurlar görev yapmaktaydı. Görevli olarak hapishane müdürü, hapishane kâtibi, tabip ve gardiyânların bulunduğu görülmektedir. Bu görevliler arasında gardiyânların sayısı oldukça fazladır. Fakat ücret açısından ise en az maaşı almışlardı. Ayrıca Konya hapishanelerinde büyük olanlarının bazıları hariç, hapishane müdürleri ve kâtipleri yoktu. Sadece gardiyânlarca buraların düzeni sağlanmıştı. Bu çerçevede Konya genelinde bulunan hapishane ve tevkifhanelerde çalışanların sayıları ile bunlara

ödenen tahsisat hakkında kısaca bilgi vermenin faydalı olacağı kanaatindeyim.

Hapishanelerin yıllık masraflarına bakıldığında 1913 (1329) yılı itibariyle 85.200 kuruş tahsisatın maaş ödemelerine gittiği görülmektedir. Nisa hapishanelerinde görevli olan kadın gardiyanların da ihtiyaç durumunda göreve başlatıldıkları, diğer zamanlarda ise işlerine son verildiği görülmektedir (BOA. DH. MB. HPS. 154.14, L.43-45). Çalışanların sayıları ve aldıkları maaşlar çalıştıkları mahallerin durumuna ve ihtiyaca göre bazı zamanlarda arttırılmış; bazı zamanlarda ise azaltılmıştır (BOA. DH. MB. HPS. 144.16). Hapishane görevlileri arasında en fazla maaşı müdürler almakta, onu kâtipler, başgardiyanlar, tabipler ve normal gardiyanlar izlemektedir. Aşağıdaki Tablo 1’de söz konusu çalışanların sayıları ve aldıkları maaşlar gösterilmektedir (BOA. DH. MB. HPS. 154.14, L.43-45).

Tablo 1: Hapishane Çalışanları ve Aldıkları Maaşlar

Sıra	Çalıştığı Yer ve Görevi	Kişi Sayısı	Maaş(Kuruş)
1	Konya Hapishane Müdürü	1	850
2	Konya Hapishane Kâtibi	1	450
3	Konya Tevkifhane Müdürü	1	400
4	Konya Tevkifhane Kâtibi	1	300
5	Tabib	1	250
6	Konya Ser Gardiyan	1	400
7	Konya Ser Gardiyan(Tevkifhane)	1	300
8	Konya Gardiyan	9	250
9	Konya Gardiyan	3	450
10	Konya Nisa Gardiyan	1	200
11	Akşehir Gardiyan	1	150
12	İlgin Gardiyan	1	150
13	Ereğli Gardiyan	1	150
14	Seydişehir Gardiyan	1	150
15	Sultaniye Gardiyan	1	150
16	Beyşehir Gardiyan	1	150
17	Beyşehir Nisa Gardiyan	1	150
18	Bozkır Kazası Gardiyan	1	150
19	Bozkır Kazası Nisa Gardiyan	1	50

Bazı belgelerde Tablo 1’de gösterilen personele ek olarak iâşe memuru, muhasip ve posta gardiyanı olarak çalıştırılan personel de bulunmaktaydı. Nitekim 1919 (1335) tarihli bir belgede mevcut çalışan personelin listesi verilmektedir. Aynı belgede hapishaneler ile alakalı yapılan çalışmalarda ihtiyaç duyulan personel sayılarının yanı sıra çalışmakta olan personelin durumları da araştırılmış; özlük haklarının iyileştirilmesiyle maaşlarına yüzde elli oranında zam talep edilmiştir (BOA. DH. MB. HPS. 162.79. L.19).

28 Ocak 1920 (1336) tarihinde, geçen yedi yıllık süre içinde çalışanların maaşları neredeyse iki katına çıkarılmıştır. Söz konusu dönemde Konya Hapishaneleri Genel Müdürü olan Mehmet Efendizade Mustafa Efendi’nin 1500, tevkifhane müdürünün ise 1200 kuruş maaş aldıkları; gardiyanların da 600 ile 800 kuruş arasında değişen miktarlarda ücret aldıkları görülmektedir. Bunların yanı sıra önemli bir değişiklikte nisa hapishanelerinde görevli kadın gardiyanların maaşlarına yapılan zam ve iyileştirmelerdir. Erkek gardiyanlara oranla çok daha düşük ücretler ile çalıştırılan kadın gardiyanların geçen zaman içinde daha önemli bir konuma geldikleri ve erkek gardiyanlar ile neredeyse aynı statüye kavuştukları söylenebilir. Nitekim Konya Nisa

Hapishanesi'nde gardiyan olarak çalışan Fatma Hanım da 600 kuruş maaş almıştır (BOA. DH. MB. HPS. 164.50. L. 1).

Önceleri düşük bir maaşla çalıştırılmalarının sebepleri arasında ihtiyaç duyulması durumunda işe alınmaları ile kadın mahkûmların sayılarının düşük olması vardır. Buradan hareketle kadın mahkûmların sayılarının giderek artması, bu işte görevli gardiyanların daimi kadrolu olarak çalıştırılmalarına ve bundan dolayı ücretlerinde de iyileştirmelere sebep olmuştur.

Bir taraftan yeni hapishaneler inşa edilirken, diğer taraftan hapishanelerde çalışanların tayin ve işe alınma koşulları düzenlenmeliydi. Sorunun çözümünde dönüm noktası, Ocak 1912 (Kânunuevvel 1327) tarihli düzenlemedir. Bu çerçevede özellikle Avrupa hapishaneleri model alınmış ve gerekli incelemelerde bulunulmuştur. Yapılan bu incelemelerde Avrupa'daki hapishanelerde çalışan memur ve müstahdemlerin belli kurallara göre tayin edildikleri ve bu sebeple işlerin gayet düzenli ve doğru bir şekilde ilerlediği sonucu rapor edilmiştir. Ayrıca işinin ehli olan bu kişiler sayesinde, burada kalan mahkûmlar cezaları süresince ıslah edilmiş hem de öğrendikleri zanaat ile dışarıda hayatlarına devam edebilmelerine imkân sağlanmıştı (BOA. DH. MB. HPS. 144.16).

Osmanlı hapishanelerinde ise durum oldukça farklıdır. Zira buralarda çalışanların hem işe alınma koşulları, hem de özlük hakları buldukları yerlere göre farklılıklar göstermektedir. Özellikle maaşların azlığı, buralara rağbeti azaltmakta; şartları taşıyan memur ve müstahdemlerin bulunmasında zorluklara sebep olmaktadır. Buna rağmen buralarda idarenin başı olan hapishane müdürlerinin atamasında bazı kurallar oluşturulması ve bu kurallara dikkat edilmesi de istenmekteydi. Öncelikle müdür olarak atanacaklar ceza kanunlarını bilmeliydi. Sonrasında ise liyakatli olmalıydı. Mümkünse askerlikten ayrılmış subaylardan alınmalıydı. Gardiyanlar ise kesinlikle okuryazar olmalıydı. Aynı şekilde bunların da mümkünse askeriye'den ayrılmış olanlar arasından seçilmesi istenmektedir (BOA. DH. MB. HPS. 8.13;144. 16). Nisa gardiyanların da ise durum biraz farklıdır. Gerek mahkûm sayılarının azlığı, gerekse ödeneklerin yetersizliği gibi nedenlerden dolayı daha çok geçici olarak işe alındıkları ve ihtiyaç kalmadığında ise görevlerinin sona erdirilmişti (BOA. DH. MB. HPS. 144.74;144. 80).

Hapishanelerde çalıştırılmak üzere yapılan işe alımlara dair genel kurallar, 6 Ekim 1913 (23 Eylül 1329) tarihli bir genelgede anlatılmaktadır. Buna göre ihtiyaç duyulan müdür, kâtip, gardiyan ve müstahdem gibi her türlü çalışanın işe alımlarına bakmak üzere bir heyet oluşturulmuştur. Bu heyet, merkezlerde ceza reisleri, istinaf veya Merkez Müddei-yi Umumi(Savcı)*, jandarma komutanı, kaymakam, sıhhiye müfettişleri ve tabiplerden oluşuyordu. Kazalarda ise savcı, jandarma bölük kumandanı ve belediye tabiplerinden oluşuyordu (BOA. DH. MB. HPS. 148. 99). Bu tarihten sonra yapılan işe alımlarda tek yetkilinin bu heyet olduğu açıkça ifade edilmektedir. Ayrıca bu heyet, verdiği kararlar doğrultusunda görevlerinde suiistimalleri tespit edilenlerin de görevlerine son verebiliyorlardı. Bu uygulama günümüzdeki idari mahkemelerin bir benzeri olarak gösterilebilir. Böylelikle Avrupa'da ki uygulamaların bir benzeri Osmanlı Devleti'ne uyarlanmıştır.

Çalışanlara dair verilen bu bilgilerden sonra fiziki yapı hakkında da bilgi vermek faydalı olacaktır.

* İstinaf: Verilen hükmün feshinin istendiği üst mahkeme. Anlamına gelirken; Müddei-yi Umumi: Savcı, umumi haklar adına dava açan hâkim demektir (Devellioğlu 1999: 461;707).

1.2. Hapishanelerin fizikî Durumu

Hapishaneler ile alakalı yapılan teftişler ve hazırlanan raporlarda düzen ve temizliğin yanı sıra binaların genel durumu ile alakalı bilgilere de ulaşmak mümkündür. Osmanlı hapishanelerinin eski tarzda yapılmış olması ve zaman içerisinde yaşanan eskimeler nedeniyle her yönden kötü ve kullanışsız binalar haline gelmiştir. Hapishanelerin ıslahı ve yeni hapishanelerin inşası konusunda Konya'da da bir dizi çalışmaların yapıldığı yazışmalardan anlaşılmaktadır. Özellikle mevcut yapıların fiziki açıdan son derece kötü durumda oldukları ve acilen bu yapıların bir nizam çerçevesinde düzenlenmesi gerektiği dile getirilmektedir. 11 Nisan 1911 (29 Mart 1327) tarihi itibarıyla Konya genelinde, Bozkır, Beyşehir, Ereğli, Seydişehir, Sultaniye kazalarında yeni hapishanelere ihtiyaç varken, Ilgın'da ise mevcut hapishanelerin tamire ihtiyacının bulunduğu anlaşılmaktadır (BOA. DH. MB. HPS. 143. 11).

28 Ocak 1912 (15 Kânunusani 1327) tarihli Konya valisinin imzasının bulunduğu bir yazıda konu ile alakalı yapılması gerekenler dile getirilmektedir. Eksiklikler konusunda sadece hapishanelerde sorun olmadığı, hemen hemen bütün devlet dairelerinde yeniden yapılacak binalara ihtiyaç bulunduğu anlaşılmaktadır. Mevcut binaların tamir ve bakımlarının maliyeti de anlatılarak acilen çözüm istenmektedir (BOA. DH. MB. HPS. 36. 3. L2).

İncelediğimiz belgeler ışığında hapishaneler konusunda erkek hapishanelerinin sorunlarının yanı sıra adı geçen diğer başlıklardan bir tanesi de Nisa hapishaneleridir.

1.2.1. Nisa (Kadın) Hapishaneleri

Osmanlı Devleti'nde 1912 yılına kadar kadınlara özel hapishanelerden söz etmek mümkün değildir. Bunun en önemli sebebi kadın mahkûmların sayısının azlığıdır. Bu süreçte kadın mahkûmların cezalarını kadın hapishanesi anlamına gelen İmam Evi'nde, muhtarların veya kadın gardiyanların evlerinde çektikleri görülmektedir. Fakat mahkûm sayısının giderek artması üzerine bu uygulamadan vazgeçilmiş ve kadınlara özel nisa hapishaneleri oluşturulması planlanmıştır (Bozkurt 2012: 264-265). Fakat maliyetin yüksek olması üzerine mevcut ve yeni yapılmakta olan hapishanelerde kadınlara özel ayrı bölümler oluşturulması veya bir iki koşunun kadınlar için ayrılması yoluna gidilmiştir (BOA. DH. MB. HPS. M. 51.42;DH. MB. HPS.146. 83;144. 17). Bu mümkün değilse erkek hapishanelerinden bir koşunun ayrılması veya mahkûmların Nisa Hapishanesi bulunan civar kazalara sevk edilmeleri istenmiştir (BOA. DH. MB. HPS. 144.74;144. 80).

Konya da ise, sorunun çözümü için daha çok hane kiralama yoluna gidilmiştir (BOA. DH. MB. HPS. 42.19;47.12;48.10;49.24). Konya valisi 12 Nisan 1916 (30 Mart 1332) tarihinde Konya merkezde Nisa Tevkifhanesi olarak iki odalı bir evin kullanıldığını, burada on beş kişi kalabilecekken sayının giderek arttığını ve 49'a çıktığını söylemektedir. Bu kişiler gayri sıhhi koşullarda kalmışlardı. Bundan dolayı aralarında hastalıkların arttığından bahisle yeni bir hanenin daha hapishane olarak düzenlenmesi yoluna gidilmiş ve Konya Ermenilerinden Ohannes'den metruk evin Nisa hapishanesi olarak kullanılmaya başlanmıştır (BOA. DH. MB. HPS. 49.24. L.1-2.).

Kadın mahkûm ve tutuklu sayıları Konya merkezdeki mahkûmlar arasında % 2-3 oranında iken, ilçelerde ise Ereğli ve Seydişehir hariç daha düşük orandadır. Bu iki kazada ise durum oldukça farklıdır. Ereğli'ye baktığımızda 1914 yılı itibarıyla 96 erkeğe karşılık 22 kadın bulunmakta ve oranı % 81'e % 19 çıkmaktadır. Seydişehir'de ise durum 1915 yılı itibarıyla oldukça farklıdır. Burada yedi erkeğe karşılık 23 kadın bulunmaktadır. Erkek mahkûmlar % 23 oranında iken kadın mahkûmların % 77'lik bir orana sahip oldukları anlaşılmaktadır. Seydişehir'de ortaya çıkan bu durumun sebeplerinden birisi I. Dünya Savaşı'nda erkeklerin

cepheye gitmesidir. Bu sebeple kadınlar, ailenin geçimini sağlayabilmek için hırsızlık ve gasp gibi suçları işlemişlerdir. Diğer bir sebep ise Seydişehir ve civarında mahkûm olan kadınların hapishane olmamasından dolayı bu hapishanede toplanmaları olabilir.

1.2.1.1. Bozkır Nisa Hapishanesi

Bozkır gibi küçük kazalarda ise nisa hapishanesi yoktu. İhtiyaç durumunda kiralanan haneler ile soruna geçici çözüm bulunmaktaydı. Kiralama bedelleri de çok sıkı kontrol altında tutulmaktaydı. Örneğin Kaza dâhilinde 23 Eylül 1913 (10 Eylül 1329) tarihi itibarıyla yıllık 480 kuruş kira ile bir hanenin kiralandığı merkeze bildirilmiş, fakat merkezden gelen 26 Haziran 1913 (13 Haziran 1329) tarihli bir yazıya göre ise yıllık 335 kuruş kira bedelinin verilmesi uygun bulunmuştur. Nisa hapishanesi konusunda Konya merkezde de ihtiyaç vardı. Bunun için de aylık 50 kuruş bedel ile hane kiralanmıştı. (BOA. DH. MB. HPS. 42. 19) . Daha sonraki yıllarda ise 18 Haziran 1916 (5 Haziran 1332) tarihinde hapishane olarak kullanılan bu hanenin tamirata ihtiyacı bulunduğu ve bu masrafında yerel yönetimce karşılandığı tespit edilmiştir. Konya merkezde bulunan bütün hapishane ve tevkifhanelerde tamirat talepleri vardı. Bunun yanı sıra bünyelerinde mescit yapılması da istenmekteydi (BOA. DH. MB. HPS. 45.50).

1.2.1.2. Beyşehir Nisa Hapishanesi

Aynı şekilde Beyşehir Nisa Hapishanesi için de 29 Ekim 1917 (29 Teşrin Evvel 1333) tarihli bir belgeden anlaşıldığına göre aylık 30 kuruştan yıllık 360 kuruş kira bedelinin uygun bulunduğu anlaşılmaktadır (BOA. DH. MB. HPS. 47.12). Kiralama işlemi, kira bedellerinin öncelikle merkeze bildirilmesinden sonra, uygun bulunması durumunda alınan izin ve bedel karşılığında gerçekleştirilmektedir.

1.2.1.3. Ereğli Nisa Hapishanesi

Ereğli Nisa Hapishanesinde de durum farklı değildir. Nisa Hapishanesine olan ihtiyacın kiralama yoluyla giderildiği ve merkez Nisa Hapishanesine nazaran fiyatlarının daha uygun olduğunu söyleyebiliriz. Zira Dâhiliye Nezaretine gönderilen 14 Temmuz 1919 (14 Temmuz 1335) tarihinde o yıl için 100 kuruş olan icar bedelinin 150 kuruşa arttırıldığı ve bu artışın merkez tarafından kabul edildiği görülmektedir (BOA. DH. MB. HPS. 48.10). İncelenen belgelerde bu yerlerin dışındaki ilçelerde Nisa hapishanelerine dair bilgiye rastlanılmamıştır.

Son dönem hapishanelerine baktığımızda sadece mahkûmların kaldığı bir yer olarak görmek mümkün değildir. Yapılan düzenlemeler ve yeniliklerle buraların büyük bir kompleks şeklinde yeni bir yaşam alanı haline getirilmişlerdir. Bir hapishane dâhilinde bulunan yerlere baktığımızda bir idari bina, mahkûm koğuşları, hastane, mescit, dükkân ve imalathanelerin bulunduğunu görmekteyiz. Bu bölümler içerisinde en faal olan yerler ise içeride bulunan dükkânlar ve imalathanelerdir. İncelediğimiz belgelere göre bu kısımlar hakkında kısaca bilgi vermek faydalı olacaktır.

2. Hapishanelerde Bulunan Bölümler

2.1. Dükkân

6 Eylül 1912 (24 Ağustos 1328) tarihi itibarıyla hapishaneler bünyesinde çalışanlara ve mahkûmlara hizmet sunmak üzere dükkân bulunmaktaydı. Kiralama yoluyla özel şahıslar tarafından açılan bu dükkânların dönem dönem şikâyetlere maruz kaldığı anlaşılmaktadır. Şikâyete konu olan meselelerden en büyüğü dükkânda satılan malların dışarıya oranla fahiş

fiyatlar ile satışa sunulmasıdır. Bu sorun ilk kez Kozan Mebusu Homparsum Efendi tarafından dile getirilmiştir. Çözüm yolu olarak bu dükkânların içinde satılacak olan mallara dair ücret cetvellerinin düzenli olarak hazırlanması ve 15 günde bir teftişe tabi olması istenmektedir. Bir diğer çözüm ise dükkân kiralarının ucuzlatılmasıyla içinde satılan ürünlerin daha ucuza verilerek mahkûmların çarşı ve pazardaki fiyattan daha düşük bedel ile erzak almaları sağlanmış olacaktı (BOA. DH. MB. HPS. 143.39. L1).

2.2. İmalathaneler

Hapishanelerde kalan mahkûmların buradan çıktktan sonra da hayatlarını idame ettirebilmelerine yönelik bir dizi genelgeler yayımlanmışsa da, uygulamada daha çok İstanbul ve İzmir gibi şehirlerde bulunan hapishanelerde bu tip imalathanelerin açıldığını görmekteyiz. İncelenen belgeler ışığında 12 Eylül 1911 (30 Ağustos 1327) yılı itibarıyla Konya genelinde bulunan hapishanelerde böyle bir uygulamaya ne yazık ki rastlanılmamıştır. Fakat bilgi sahibi olmak açısından değinmek gerekirse bu imalathanelerde marangozluk, kunduracılık ve terzilik sanatları icra edilmiş ve üretilen ürünler dışarıya satışa sunulmuştur (BOA. DH. MB. HPS.143. 40. L1). Bu çerçevede hapishanelerin planlarına atölyelerin de eklendiği ve buralarda çalışanlara yönelik bazı iyileştirmelerin yapıldığını söylemek mümkündür.

Ayrıca hapishanelerde kalan mahkûmların ilgi ve alakalarına göre bu zanaatlerin yanı sıra tarımla alakalı olanların da çevrede çalıştırılmaları ve böylelikle asalaklıktan üretici konuma gelmeleri sağlanmıştır (Tekin-Özkeş 2008: 195). Günümüzde de bu uygulama devam etmekte ve mahkûmlar gerek tarımdan elde edilen ürünleri ve gerekse yaptıkları el işi ürünleri satarak bir kısım ihtiyaçlarını gidermektedir.

2.3. Hapishanelere Dair Bazı Planlar

16 Mart 1913 (3 Mart 1329) tarihi itibarıyla Osmanlı vilayetleri genelinde yeni yapılacak olan hapishanelere dair bir takım çalışmalara başlanmıştır. Bu çerçevede ilk olarak ne kadar hapishaneye ihtiyaç duyulduğu belirlenmiş, sonrasında ise yapılması planlanan hapishanelerin keşif evrakları ve planlarına dair kurallar belirlenmiş ve hazırlanan talimatlar vilayetlere tebliğ edilmiştir (BOA. DH. MB. HPS. 143.46).

İncelediğimiz belgelerden; söz konusu talimatlara göre hazırlanan plan ve projelerden yeni hapishanelerin gerek müstemilatı ve gerekse fiziksel görüntüsü konusunda oldukça farklı bilgiler edinilebilmektedir. Değişik ebatlara ve kapasitelere sahip bu hapishanelerin planlarına baktığımızda modern çizgileri görmek mümkündür. Bu planlardan bir tanesi iki kısımdan oluşurken; birinci kısımda erkek mahkûmlar için üç oda, depo olarak bir oda, hastane olarak üç oda ve hapishane çalışanları için de üç oda bulunmaktaydı. Ayrıca dört odası ise Kadın mahkûmlar için ayrı bir kısım olarak planlanmıştır (BOA. DH. MB. HPS. M. 51.42, L.1).

Üç yüz kişilik bir başka hapishane planında ise, ortada idari bina; sağında ve solunda 18'er odadan oluşan iki binada toplam 36 mahkûm odası bulunmaktadır. Bir başka planda ise mahkûmlara ait 27 oda ve sekiz tanede imalathane bulunuyordu. Bu durum üretici hale getirmek için çabaladığını göstermektedir. İmalathaneler 37 metre kare iken, odalar ise 6 metre karedir. Pencerelerinin tamamı telle kapatılmıştır. Ayrıca bütün hapishanelerde camiler bulunmaktaydı (BOA. DH. MB. HPS. M. 51.42, L.2-4; DH. MB. HPS. 146. 83; 148.116).

Yeni hapishaneler inşaatı, hem sıhhi hem de güvenlik açısından son derece elzemdir. Zira sıhhi olmayan sadece günlük çözümler üreten uygulamalar nedeniyle masraflar artmakta ve yeteri kadar verimli sonuçlar alınamamaktadır. Örnek vermek gerekirse Mülkiye Müfettişi imzalı 2 Temmuz 1913 (19 Haziran 1329) tarihli bir belgeden Aydın vilayetinde bulunan

hapishanelerin güvenliği için 500 jandarma bulunduğu ve bunlara maaş olarak yıllık 12000 lira ödendiği anlaşılmaktadır. Müfettişin hazırladığı bu rapora göre; ödenen bu para ile 2-3 yıl içerisinde yeni bir hapishane yapılabilecekti. Böylelikle güvenli bir hapishanede gereksiz iş gücünden de kurtulmak mümkün olacaktı (BOA. DH. MB. HPS. 148.40).

Söz konusu dönemde yapılması planlanan hapishane binalarının oldukça güvenli olduklarını söyleyebiliriz. Etrafı yüksek duvarlarla ve dikenli tellerle çevrili olan bu hapishaneler günümüz hapishanelerine benzemektedir. Bu yüksek güvenli binalar sayesinde dış güvenlik için az sayıda jandarma kuvveti kullanılacağından önemli bir masraftan kaçınılmış olacaktı.

Konya geneline baktığımızda ilçelerde yeni hapishaneler yapılmamış bu sorun, daha çok elde bulunan ve idare edecek kadar uygun görülen binalar ile çözülmeye çalışılmıştır. İlçelerden merkeze ve buradan Dâhiliye Nezareti'ne gelen yazılarda özellikle yeni hapishane inşaatı için izin istenmiş, fakat bu talepler karşılıksız kalmıştır. Yeni hapishaneler daha çok vilayet merkezlerinde yaptırılmış, ilçelerde ise geçici çözümlerle sorunlar sonraki dönemlere taşınmıştır (BOA. DH. MB. HPS. M. 37.69; DH. MB. HPS. 41. 71).

3. Mahkûmlar

Konya merkez ve ilçelerinde bulunan hapishanelerin fiziki durumuna ve bulunduğu konuma göre mahkûm ve mevkufuların yerleştirildiği görülmektedir. Özellikle cinayet suçlarından hüküm giymiş olanlar daha çok merkez hapishanesinde hapsedilirken, diğer basit suçları işleyen suçlular ise suçu işledikleri yerlerde hapsedilmişti.

3.1. Mahkûmların İşledikleri Suçlara Dair Açıklamalar

Kanunlara göre üç ana başlık altında mahkûmların suçları gösterilmiştir. Buna göre en önemli suç başlığı cinayettir. Cinayet ve zina gibi suçlar ağır suç kapsamında olup; idam, kalebentlik, sürgün, ömür boyu rütbe ve memuriyetten men ve medenî haklardan mahrumiyet cezalarını gerektirirdi. Diğer bir başlık ise cünhadır. Adam vurma, yaralama, soygun ve hırsızlık gibi suçları kapsar ve bir haftadan fazla hapis, muvakkat sürgün, memuriyetten uzaklaştırma ve para cezasının verildiği durumlardır. Kabahat ise, daha çok hafif suçları ve para cezalarını kapsayan suçları ifade etmekte olup muayyen bir meslek ve sanatın yapılmasını yasaklayan cezalar verildiği durumlardır (Şen 2007: 18; Komisyon 1991: 54;56;181). İncelediğimiz mahkûm cetvellerinde işlenen suçlar ve adı geçen kavramlar hakkında kısaca bilgi vermek faydalı olacaktır.

Fi'l-i Katl'e Medhal: Öldürmeye teşebbüs etme suçudur.

Iskat-ı Cenin: Ceninin hayat kabiliyetine malik olmazdan evvel ana rahminden çıkması yerinde kullanılır bir tabirdir. Türkçesi çocuk düşürmedir (Pakalın 1993: 4).

Kutta-i Tarik: Halkın mallarını zorla ellerinden almak üzere yol kesenler hakkında kullanılan bir tabirdir (Pakalın 1993: 333).

Sirkat: Hırsızlık (Bardakoğlu 1998: 384-396).

Şekavet: Yol keserek soygun yapmak, haraç almak.

Özellikle hırsızlık olaylarının suçlularını tespit edebilmek için yapılan uygulamalardan bir tanesi de bu suçları işlemiş veya işleyecek olanları ihbar edenlere yani muhbirlik yapanlara Amele Nizamnamesi'nde belirlenen yarım altından beş altına kadar para ödülü verilmesidir (Konar 2009: 990).

Cetvellerden edindiğimiz bilgiler ışığında sirkat, şekavet, ırza geçme, kız kaçırma, çocuk düşürme, cinayet vs. başlıklar altında mahkûmların suçlarına ve aldıkları cezalara dair bilgilerle

ulaşmak mümkün olmaktadır. Örneğin sirketat suçu işleyen Hacı İsmail Oğlu Alâeddin 11 gün ceza alırken, Şekavet ve Soygunculuk suçundan mahkûm olan İbrahim Oğlu Kadir ise 104 gün ceza almıştır (BOA. DH. MB. HPS. 165.1. L1-3). Cinayet başlığı altında kaydı tutulan Mustafa oğlu Abdullah ise 231 gün ceza almıştır (BOA. DH. MB. HPS. 165.4. L6).

3.2. Hapishanelerde Bulunan Mahkûmlara Dair İstatistikler

Elde ettiğimiz arşiv belgelerinde mahkûm ve mevkufların sayılarının iki ayrı başlık altında ve işledikleri suçlara göre sınıflandırılarak cetvellere kayıt edildiğini görmekteyiz. Cetvellerin bir çeşidi; sayısal durumu bildirmek amacıyla tutulurken diğeri ise mahkûmların isimleri, yaşları, aile yapıları, nereli oldukları, işledikleri suçlar ve aldıkları cezaları göstermek amacıyla tutulmaktadır. Bunlara izahat cetvelleri de diyebiliriz. 20. yüzyılın başından itibaren vilayetlerde bulunan hapishane ve tevkifhanelerde mevcut olan tutuklu ve hükümlülere dair üç aylık dönemler halinde kayıtlar oluşturulmuş ve merkeze düzenli olarak bu kayıtların bir nüshası gönderilmiştir.

Araştırmamıza konu olan zaman aralığında Konya Merkez, Akşehir, Beyşehir Bozkır, Ereğli, Ilgın, Seydişehir ve Ilgın kazalarında mahkûm cetvelleri tutulmuştu. Yalnız 1918 (1334) tarihi itibariyle kaydı tutulan kazalara Saideli (Kadınhanı) de eklenmişti. Ancak herhangi bir mahkûm kayıtlı değildi. (BOA. DH. MB. HPS. 160.48). 1914 yılı itibariyle 39.983 nüfusa sahip olan bu kazada hapishane bulunmaması da ilginçtir (BOA. *Memalik-i Osmaniye'nin 1330 Senesi Nüfus İstatistiği*, 1336, s. 24).

Tablo 2: Konya Merkez Hapishanesi Yoklama Cetvelleri

Yoklama Yılı	Suçun Cinsi	Mahkûm		Mevkuf		Toplam	Genel Nüfus
		Zükûr	İnas	Zükûr	İnas		
1914	Cinayet	399	9	326	9	891	111.938
	Cünha	146	2				
1915	Cinayet	125	5	115		371	
	Cünha	75	1	50			
1916	Cinayet	584	19	356	3	1297	121.566
	Cünha	306	12	16	1		
1917	İncelenen cetvellerde kayıt bulunamamıştır.						
1918	Cinayet	382	3			626	125.313
	Cünha	43	6	184	8		

(Tablo 2 Dipnotları: BOA. DH. MB. HPS. 152.32.L1-4; 156. 77. L7;157. 36.L2;158. 3. L5;159. 1. L5; 160. 48; BOA. DH. SN. THR.79.37; BOA. *Memalik-i Osmaniye'nin 1330 Senesi Nüfus İstatistiği*, 1336, s. 24; BCA. 272. 65. 6.3.5. L5).

Tablo 2'ye baktığımızda Konya merkez hapishanesinin mahkûm cetvellerinin 1914 yılından 1918 yılına kadar geçen zaman aralığında sadece 1917 yılı itibariyle kayıtların merkeze gönderilmediğini diğer yıllarda ise bu işlemin düzenli olarak gerçekleştirildiğini görmekteyiz. 1914 yılı itibariyle toplam 891 mahkûm ve mevkuflun bulunduğu Konya Merkez Hapishanesi'nde savaşın başlaması ile sayı 371'e düşmüştür. 1916 yılında ise oldukça artan ve 1297 kişiye ulaşan bu sayı savaşın sona erdiği 1918 yılında 626 kişiye düşmüştür. Devlet düzeninin ve iç güvenliğinin neredeyse kayb olduğu bir süreçte hapishanelerde de düzen bozulmuş ve herkes kendi işine geldiği gibi davranmaya başlamıştır.

I. Dünya Savaşı'nın devam ettiği 1917 yılı itibariyle Konya vilayetinin toplam nüfusu 870.305 iken bunlar arasında gayrimüslim nüfus ise sadece 450 idi (Bilgi 2010: 112-143). Bu

durum, il genelinde bulunan gayrimüslimlerin başka yerlere göç ettiklerini veya ettirildiklerini göstermektedir. Savaş sonrası ise bu gidenlerin önemli bir kısmı işgalci güçlerin siyasi hedefleri doğrultusunda geri getirilmiştir. Fakat Konya ve çevresinde nüfus yoğunluğunu sağlayamayacaklarını bildikleri için daha çok Ermeni'nin bulunduğu Sivas, Erzurum, Elazığ gibi şehirlere yerleştirilmişlerdir (İpek 2006: 288-301). Göç edemeyen veya cezası nedeniyle hapiste olan gayrimüslimler ise savaşın sona erdiği tarihten itibaren hızla salıverilmiştir. Gerek gayrimüslim suçlular ve gerekse ağır cezalar almış Müslüman suçlular, bölgelerinde huzur ve barışın bozulması ve karışıklıkların artması amacıyla serbest bırakılmıştır (BOA, MV. 214. 28) Bunun gibi kişilerin birçoğu işgalci güçlerle birlikte hareket ederek kendi siyasi hedeflerine ulaşmaya çalışmışlardır.

Kamu düzeninin sağlanması veya bozulmasında hapishanelerin geçmiş tarihlerden günümüze, her zaman etkin rol oynadığını söyleyebiliriz. Nitekim geçmişte yaşanan isyanlarda isyan edenler öncelikle kendilerine destek sağlamak üzere bölgede bulunan hapishaneleri basmışlar ve buralardaki mahkûmları aralarına alarak isyanı büyütmüşlerdir. Günümüzde de durum bundan pek farklı değildir. Kamu düzeninin bozuk olduğu Libya, Irak ve Suriye gibi devletlere baktığımızda rejim açısından suçlu görülen birçok ismin, rejim karşıtlarınca kahraman ilan edildiklerini ve cezaevlerinden kurtarıldıklarını görmekteyiz. Bu çerçevede barış günlerinde düzenleyici bir kurum olan hapishaneler, savaş dönemlerinde ise karışıklıkların başlangıç noktasını oluşturmuşlardır.

Konya merkez hapishanesinde daha çok cezası ağır olan suçları işlemiş mahkûmlar kalırken ilçelerde ise durum biraz farklıdır.

Tablo 3: Konya Akşehir Hapishanesi Yoklama Cetvelleri

Yoklama Yılı	Suçun Cinsi	Mahkûm		Mevkuf		Genel Toplam	Genel Nüfus
		Zükûr	İnas	Zükûr	İnas		
1914	Cinayet			5		37	64.633
	Cünha	26		6			
1915	Cinayet			5		43	
	Cünha	24	1				
	Kabahat			13			
1916	Cünha	6	10	7	1	24	64.492
1917	Cünha	5		8		13	
1918	Cünha	7		11		21	63.086
	Kabahat	3					

(Tablo 3 Dipnotları: BOA. DH. MB. HPS. 152.32.L1-4; 156. 77. L1;157. 36.L8;158. 3. L3;159. 1. L3; 160. 48; BOA. DH. SN. THR.79.37; BOA. Memalik-i Osmaniye'nin 1330 Senesi Nüfus İstatistiği, 1336, s. 24; BCA. 272. 65. 6.3.5. L5).

Söz konusu dönemde Konya vilayetinin en kalabalık kazası olan Akşehir'de cinayet suçundan mahkûm olmuş bir suçlu kayıt edilmemiştir. Toplam nüfusa oranla suçlu sayısının neredeyse yok denecek kadar düşük olması bu kazada huzur ve barışın korunduğunu, sakin bir hayatın yaşandığını göstermektedir.

Tablo 4: Konya Beyşehir Hapishanesi Yoklama Cetvelleri

Yoklama Yılı	Suçun Cinsi	Mahkûm		Mevkuf		Genel Toplam	Genel Nüfus
		Zükûr	İnas	Zükûr	İnas		
1914	İncelenen cetvellerde kayıt bulunamamıştır.						41.721
1915	Cinayet			1		1	
1916	Cinayet			2		12	41.513
	Cünha	7	1	2			
1917	İncelenen cetvellerde kayıt bulunamamıştır.						
1918	İncelenen cetvellerde kayıt bulunamamıştır.						42.697

(Tablo 4 Dipnotları: BOA. DH. MB. HPS. 151.29. L1-4; 152. 32.L1-4; 156. 77. L5;157. 36.L3;158. 3. L1;159. 1. L1-5; 160. 48; 162. 35; BOA. DH. SN. THR.79.37; BOA. Memalik-i Osmaniye'nin 1330 Senesi Nüfus İstatistiği, 1336, s. 24; BCA. 272. 65. 6.3.5. L5).

Tablo 5: Konya Bozkır Hapishanesi Yoklama Cetvelleri

Yoklama Yılı	Suçun Cinsi	Mahkûm		Mevkuf		Genel Toplam	Genel Nüfus
		Zükûr	İnas	Zükûr	İnas		
1914	İncelenen cetvellerde kayıt bulunamamıştır.						55.387
1915	İncelenen cetvellerde kayıt bulunamamıştır.						
1916	İncelenen cetvellerde kayıt bulunamamıştır.						57.362
1917	Cinayet			6		8	
	Cünha	2					
1918	Kabahat			16	1	17	45.668

(Tablo 5 Dipnotları: BOA. DH. MB. HPS. 151.29. L1-4; 152. 32.L1-4; 156. 77. L5;157. 36.L1-8;158. 3. L1;159. 1. L4; 160. 48; 162. 35; BOA. DH. SN. THR.79.37; BOA. Memalik-i Osmaniye'nin 1330 Senesi Nüfus İstatistiği, 1336, s. 24; BCA. 272. 65. 6.3.5. L5).

Tablo 6: Konya Ereğli Hapishanesi Yoklama Cetvelleri

Yoklama Yılı	Suçun Cinsi	Mahkûm		Mevkuf		Genel Toplam	Genel Nüfus
		Zükûr	İnas	Zükûr	İnas		
1914	Cinayet			15		118	30.561
	Cünha	73	22	8			
1915	Cinayet			2		13	
	Cünha	1		10			
1916	Cinayet	1		3		15	30.883
	Cünha	6		5			
1917	Cinayet			18		22	
	Cünha	3	1				
1918	Cinayet	9				29	30.235
	Cünha	16		4			

(Tablo 6 Dipnotları: BOA. DH. MB. HPS. 151.29. L1-4; 156. 77. L3; 157. 36.L7; 159. 1. L2; 162. 35; BOA. DH. SN. THR.79.37; BOA. Memalik-i Osmaniye'nin 1330 Senesi Nüfus İstatistiği, 1336, s. 24; BCA. 272. 65. 6.3.5. L5).

Tablo 7: Konya İlgın Hapishanesi Yoklama Cetvelleri

Yoklama Yılı	Suçun Cinsi	Mahkûm		Mevkuf		Genel Toplam	Genel Nüfus
		Zükûr	İnas	Zükûr	İnas		
1914	Cinayet			19	1	35	32.740
	Cünha	15					
1915	Cinayet	4		13		17	
1916	Cünha	5		9		14	34.149
1917	Cünha	2		17	1	20	
1918	Cünha	7	6			31	29.547
	Kabahat			18			

(Tablo 7 Dipnotları: BOA. DH. MB. HPS. 152. 32.L1-4; 156. 77. L2;157. 36.L4; 158. 3. L6;159. 1. L1; 160. 48; BOA. DH. SN. THR.79.37; BOA. Memalik-i Osmaniye'nin 1330 Senesi Nüfus İstatistiği, 1336, s. 24; BCA. 272. 65. 6.3.5. L5).

Tablo 8: Konya Seydişehir Hapishanesi Yoklama Cetvelleri

Yoklama Yılı	Suçun Cinsi	Mahkûm		Mevkuf		Genel Toplam	Genel Nüfus
		Zükûr	İnas	Zükûr	İnas		
1914	Cinayet			9		15	24.101
	Cünha	3		3			
1915	Cünha	7	23			30	
1916	Cünha	1				17	29.934
	Kabahat	16					
1917	İncelenen cetvellerde kayıt bulunamamıştır.						
1918	Cünha	6	1	3		10	25.006

(Tablo 8 Dipnotları: BOA. DH. MB. HPS. 152. 32.L1-4; 156. 77. L8;157. 36.L5; 159. 1. L1-5; 162. 35; BOA. DH. SN. THR.79.37; BOA. Memalik-i Osmaniye'nin 1330 Senesi Nüfus İstatistiği, 1336, s. 24; BCA. 272. 65. 6.3.5. L5).

Tablo 9: Konya Sultaniye Hapishanesi Yoklama Cetvelleri

Yoklama Yılı	Suçun Cinsi	Mahkûm		Mevkuf		Genel Toplam	Genel Nüfus
		Zükûr	İnas	Zükûr	İnas		
1914	Cinayet			11	2	13	30.640
1915	Cinayet			10		10	
1916	Cinayet			6		6	19.616
1917	İncelenen cetvellerde kayıt bulunamamıştır.						
1918	Kabahat			14	1	15	19.934

(Tablo 9 Dipnotları: BOA. DH. MB. HPS. 152. 32.L1-4; 156. 77. L4;157. 36.L6; 158. 3.L2; 159. 1. L1-5; 160. 48; BOA. DH. SN. THR.79.37; BOA. Memalik-i Osmaniye'nin 1330 Senesi Nüfus İstatistiği, 1336, s. 24; BCA. 272. 65. 6.3.5. L5).

Yukarıdaki tablolara baktığımızda yıllara göre mahkûm sayısında büyük değişimlerin olmadığını görmekteyiz. I. Dünya Savaşı'nın başladığı 1914 yılı itibariyle Osmanlı Devleti bünyesinde bulunan kurum ve kuruluşların işleyişi belli bir düzende devam etmiştir. Bu yıl içerisinde Konya'dan gönderilen mahkûm cetvellerine göre tüm vilayet genelinde toplam 1109 mahkûm ve mevkuf bulunmaktadır. 1915 yılına gelindiğinde ise büyük bir sayısal düşüş yaşanmış ve toplam 485 kişinin kaydına ulaşılmıştır. Özellikle askere alımların giderek

hızlandığı ve yaşanan savaşlarda yaşanan insan kayıplarının fazlalığı düşünüldüğünde birçok mahkûmun ve mevkufun savaşmak üzere askere alındıkları söylenebilir.

Savaşın ilerlediği 1916 yılında ise giderek kamu düzeninin bozulduğu, iç güvenliğin zafiyete uğradığını söylemek mümkündür. Zaten mahkûm ve mevkuf sayısına baktığımızda büyük bir artış yaşanması, bu tezimizi ispatlar niteliktedir. Bu yıl itibariyle gönderilen cetvellere göre toplam 1385 mahkûm ve mevkuf kayıt altına alınmıştı. Savaşın sona erdiği 1918 yılına baktığımızda ise toplam 749 mahkûm ve mevkuf vardı. 1922 (1338) tarihli mahkûm ve mevkuf sayılarını gösterir tabloya göre Konya'da 950 mahkûm, 650 Mevkuf olmak üzere toplam 1600 kişi bulunmaktadır (Tekin-Özkeş 2008: 192).

3.3.Hapishane Güvenliği

20. yüzyıl başlarında Konya vilayeti genelinde hapishanelerin dış güvenliğinden jandarmalar sorumlu iken, iç güvenliğinden ise gardiyanlar sorumlu idi. İncelediğimiz arşiv belgelerine göre, yaşanan sorunlar daha çok iç güvenlik zafiyetinden kaynaklanmıştı.

Hapishanelerin güvenliği ve disiplini konusu ihtiyaca göre dönem dönem güncellenmiş ve kurallar genelge ile illere gönderilmiştir. Bu genelgelerden söz konusu dönemde yaşanan aksaklıklar ve bunlara karşı alınması gereken önlemler ve tedbirler hakkında malumat sahibi olabiliyoruz. Özellikle iç güvenlik konusunda sorumlu olan gardiyanlara mühim görevler düşmekte ve yapmaları gerekenler maddeler halinde listelenmektedir. Buna göre, hem mahkûmların hem de görüşmek üzere gelen yakınlarının üzerlerinin aranması istenmektedir. Yaşananlar içerisinde en büyük sorun, mahkûmlarla münasebete giren gardiyanların yaptıkları ihmaller nedeniyle yaşanan olaylardır. Rüşvet ile dışarıdan sağlanan bir takım malzemeler sebebiyle bazı mahkûmlar birbirini yaralamış, bazıları ise bu aletleri kullanarak açtıkları yollardan firar etmişlerdir. Bunların tespiti üzerine hazırlanan bu tip genelgeler ile bu hususlara dikkat çekilmekte, suiistimalleri tespit edilen görevlilerin derhal görevine son verilmesi emredilmektedir (BOA. DH. MB. HPS. 145.30).

Böylelikle gardiyan ve müstahdemlerin görevlerinde daha dikkatli olmaları sağlanmıştır. Ayrıca verilen bu emirler çerçevesinde gardiyanların hapishanelerde kalan mahkûmların güvenliği ve disiplini konusunda da sıkı tedbirlerin alındığı ve buna uymayanlara yönelik bazı uygulamalara gidildiği anlaşılmaktadır. Bu uygulamalardan bir tanesi, olay çıkaran mahkûmun bir başka hapishaneye nakledilmesidir. Fakat bu uygulama zaman içerisinde giderek fayda sağlamaktan uzaklaşmış ve ekonomik olarak da zarar vermeye başlamıştır. Bu sebeple Dâhiliye Nezareti 27 Aralık 1911 (14 Kânunuevvel 1327) tarihinde bu uygulamaya son verilmesini ve olay çıkaran mahkûmların buldukları hapishanede şiddetle cezalandırılmalarını ve disiplinin böylelikle sağlanmasını emretmiştir (BOA. DH. MB. HPS. 71.19.L.1-2).

Bir başka güvenlik uygulaması ise, hapishanelerin güvenlik amaçlı sabah ve akşam olmak üzere günde iki kez yoklama ve arama yapılarak yasadışı her türlü malzemenin koşullardan toplanmasıdır. Örnek vermek gerekirse; sabah saat 06.00'da yapılan böyle bir aramada dört adet küçük ve bir adet büyük sustalı çakı; üç adet ufak bıçak, bir çivi ve iki adet de esrar nargilesi ele geçirilmiştir (BOA. DH. MB. HPS. 166.79). Ele geçirilen malzemelere baktığımızda günümüzden çok da farklı bir durumun olmadığı anlaşılmaktadır. Yapılan bu kontroller ile hem mahkûmların hem de hapishane çalışanlarının can güvenliklerinin sağlandığı anlaşılmaktadır. Örneğin 25 Haziran 1913 (12 Haziran 1329) tarihinde, Rize Jandarma Bölük Kumandanı Yüzbaşı Faik Efendi'nin hapishane içerisinde idama mahkûm bir deli şahıs tarafından bıçaklanarak şehit edildiği ifade edilmektedir (BOA. DH. MB. HPS. 148.30). Bu olay hapishanelerde disiplinin sağlanamaması durumunda yaşanan olaylara acı bir örnektir.

3.4. Hapishanelerde Sağlık Koşulları

Hapishaneler Adliye Nezareti'nce gönderilen müfettişler vasıtasıyla denetlenmektedir. İncelediğimiz belgelere dayanarak temizlik konusunda Konya genelinde tek sıkıntılı görünen yer Akşehir hapishanesidir. Diğer hapishanelere dair bu konuda her hangi bir şikâyet ve uyarı yazısına rastlanılmamıştır. Akşehir kazası hapishanesi ile alakalı olarak hazırlanan 21 Ekim 1913 (8 Teşrinievvel 1329) tarihli bir teftiş raporunda özellikle temizlik ve düzen konusunda tespit edilen eksiklikler dile getirilmekte ve bir an evvel bunların giderilmesi istenmektedir. Ayrıca bu yazıda durumun vahametinin gittikçe arttığı ve mahkûmların burada yaşamalarının mümkün olmadığı görüşü dile getirilmiştir. Adliye Nezareti'nce gönderilen bu yazılardan hareketle Dâhiliye Nezareti de durumun bir an evvel düzeltilmesi için düzenlemelerin yapılmasını, yoksa mahkûmların hayatlarının tehlikeye gireceğini ifade etmiştir (BOA. DH. MB. HPS. 72.18.L.1-2).

Her ne kadar diğer hapishanelerde sorun tespit edilememişse de zaman içerisinde yaşanan doluluk sorunu nedeniyle bir takım hastalıkların arttığı ve salgına dönüştüğü görülmüştür. Yaşanan sağlık sorunları daha çok cilt ve solunum yollarına dayalı hastalıklardı. Bu sorun, artan suçlu sayısına bağlı olarak, koğuşlarda üst üste insanların kalması nedeniyle yaşanmış olmalıdır.

Mahkûm cetvelleri üzerinde yaptığımız incelemelerden anlaşıldığı kadarıyla Konya hapishanelerinin son dönemlerde doluluk oranları oldukça artmıştı. Bu nedenle yeni hapishanelerin inşası için çalışmalar yapılmış, buna ilaveten çevrede bulunan bazı kalelerin de hapishane olarak kullanılması düşünülmüştür. Örneğin 1912 (1328) tarihli bir belgeye göre; Konya merkez hapishanesinde mahkûm sayısının oldukça artması üzerine alınması düşünülen tedbirlerden biri de yamaç kalesi demek olan ve günümüzde hala ayakta duran Hisnül'ekrâd Kalesi'nin hapishane olarak kullanımıydı. Ancak bu düşünce parasızlıktan uygulanamamıştır (BOA. DH. MB. HPS. 49.12; Sobernheim 1997: 455-456).

Hapishanelerde doluluk sorunu giderek artmış ve beraberinde sağlık koşullarını da olumsuz etkilemiştir. Nitekim Şubat 1915'te yapılan yazışmalarda Konya, İzmit, Van hapishanelerinin yanı sıra Eskişehir hapishanesinde de mahkûm yoğunluğundan dolayı bulaşıcı hastalıkların arttığı ve özellikle "Lekeli Humma*" hastalığının görüldüğü tespit edilmiştir. Tedbir olarak ise tecrit odaları oluşturulmuştur (Gümüşsoy 2014: 233). Bir başka salgın hastalık vakasına da Konya merkezde rastlanılmıştır. Burada Nisa Tevkifhanesi olarak iki odalı bir evin kullanıldığı ve burada on beş kişi kalabilecekken sayının giderek arttığı ve 49'a çıktığı söylenmektedir. Gayri sıhhi koşullar nedeniyle bu mahkûmlar arasında hastalıkların arttığından bahisle çözüm olarak yeni bir hanenin daha hapishane olarak düzenlenmesi yoluna gidilmiştir. Konya Ermenilerinden Ohannes'den metruk ev Nisa Hapishanesi olarak kullanılmaya başlanmıştır (BOA. DH. MB. HPS. 49.24. L.1-2).

Haddinden fazla mahkûmun konulması hastalıkların davetine sebep olmuştur. Özellikle solunum yolu ve bulaşıcı hastalıklar ölüm vakaları ile sonuçlanmıştır. Hastalanan mahkûmların tedavileri ise daha çok gayrimüslim hastanelerinde sağlanmaktadır. Gönderilen hastaların Rum, Ermeni, Türk veya diğer ırklarına göre akıbetleri ya ölüm ya da firar olmuştur (Şen 2007: 21). Düzenlenen talimat ve genelgelerde sorunun çözümü için avlularda mahkûmların daha fazla vakit geçirmelerine fırsat verilmesi istenmiştir (BOA. DH. MB. HPS. 144.17).

* Suriye'nin Humus Kentinde bulunan bu kale Haçlı Şövalyeleri tarafından yaptırılmış ve Selahaddin Eyyubi'nin fethedemediği tek kale olarak ünlenmiştir (Şeşen 1994: 19-20).

* Lekeli Humma hastalığının Ağustos 1914'te Arnavutluk'un Avlonya şehriden gelen muhacirler ile geldiği ve zamanla şiddetli bir salgına dönüştüğü görülür. Bitlerle bulaşan ve özellikle kalabalık ve pis mekânlar olan hapishaneleri tehdit eden bir hastalık olmuştur (Gümüşsoy 2014: 233).

3.5. Hapishanelerde Beslenme Koşulları

Hapishanelerin iâşe durumlarıyla ilgili 1880 tarihli nizamnamenin üçüncü faslından bilgi edinmek mümkündür. 53 ve 54. maddelerde ise tutuklu ve hükümlülere günlük 300 dirhemden oluşan bir çift ekmek; adi suçlulara sadeyağ, iç yağı pişirilmiş sebze, kuru baklagiller ve etten ibaret yemek ile günlük 30 dirhem çorba verilecektir. Hamile kadınlara ise daha fazlası verilmektedir. Ayrıca ramazan günleri sahurluk ve iftarlık verilmektedir (Bozkurt 2012: 272.273).

Günümüzdeki gibi düzenli olarak üç öğün yemek verildiğinden bahsetmek mümkün değildir. Uzun yıllar tek bir öğün şeklinde verilen bu gıdalar bir taraftan düzen ve intizamı bozarken bir taraftan da sağlık koşullarının bozulmasına sebep olmuştur. Sorunun giderek büyümesi üzerine dikkatler bu konuya çekilmiştir. Hapishane tabibi tarafından Hapishane Genel Müdürlüğü'ne 6 Şubat 1922 (6 Şubat 1338) tarihinde yazılan bir yazıya göre; söz konusu dönemde tutuklulara yirmi dört saatte bir yemek verildiğinden bahisle bu durumun mahsurlu olduğu dile getirilmektedir. Zira bu yemekler tamamen tüketilemeyip zamanla soğumasından dolayı çöpe atılmaktadır. Özellikle sabahları mahkûmların aç kaldıkları ve içeride yemek hazırlamak suretiyle bu sorunlarını çözmeye çalıştıkları söylenmektedir. Bu sorunun çözümü için; günde sabah saat 12.00 ve akşam saat 18.00'de olmak üzere tabldot usulünde yemek verilmesi ve yemeklerin çevrede bulunan hastanelerden temin edilmesi istenmektedir. Böylelikle içeride yemek pişirmek zorunda kalınmayacağı ve sıhhi koşulların sağlanacağı dile getirilmektedir (BOA. DH. MB. HPS. 47.65).

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde yaşanan gelişmelere paralel olarak kullanılan idari ve adli binaların da değiştirildiği ve modernizasyonu için çabaladığı anlaşılmaktadır. Bir taraftan fiziki yapıda değişiklikler yapılırken diğer taraftan da kural ve kaideler konusunda evrensel bir yapının oluşturulması için yoğun mesai harcanmıştır. Fakat başarılı olduğunu söylemek ne yazık ki mümkün değildir. Art arda gelen savaşlar ve savaşlarda yaşanan maddi manevi kayıplar böylesine önemli bir konunun üzerine gidilmesine imkân vermemiştir. Milli mücadele sonrası yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti toplum üzerinde gerçekleşen büyük yıkımı tamir etmeyi öncelikli olarak ele almış sonrasında ise hızla hapishaneler konusunun üzerine gidilmiştir.

4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bahsedilen dönemde Konya hapishaneleri, bulunduğu coğrafi konum ve demografik yapısı nedeniyle önemli bir yer haline gelmiştir. Bu hapishaneler, öncelikle mahkûmları ıslah mekânları olarak planlanmışken, zamanla bu fonksiyonunun yanı sıra yeni yaşam alanları haline gelmiştir. Bu mekânların asli unsurlarından bir tanesi mahkûmlar iken zamanla hapishane çalışanları ve buralarda mahkûmlara yönelik hizmet veren sivil çalışanlar da asli unsurlar haline gelmişlerdi.

Osmanlı Devleti'nin son döneminde iç ve dış meselelere paralel olarak büyük bir maddi sıkıntı içerisine girilmiştir. Böylesine sıkıntılı bir süreçte hem idari binalar hem de hapishaneler konusunda bir dizi faaliyete girişilmişse de ne yazık ki istenilen sonuç elde edilememiştir.

Sonuç olarak Osmanlı Devleti'nin son döneminde büyük bir sorun haline gelen hapishaneler konusunda yapılan düzenlemeler ile modern şartlara haiz birçok hapishane inşaatına girişilmiştir. Yapıtılan hapishanelere baktığımızda fiziki açıdan büyük değişikliklerin olduğu görülmektedir. Eskiden kargir olan ve genellikle iki katlı olan bu yapılar, yeni dönemde ihtiyaca göre çok katlı modern binalar şeklinde inşa edilmiştir. Bu yeni nesil hapishanelerde göze çarpan en büyük değişim mahkûmları üretici duruma getirmek için yaptırılan

imalathaneler ve atölyelerdir. Bunların yanı sıra bünyesinde düzenlenen dükkân, cami, hasta hanelerle, dışarısında oluşturulan gezinme yerleri ve tarım yapmaya yönelik alanlar ile son derece güzel, yeni ve büyük bir yaşam alanı haline getirilmiştir.

KAYNAKÇA**1-Başbakanlık Osmanlı Arşivi,****Dâhiliye Nezareti,****Mebânî-i Emîriye ve Hapishaneler Müdüriyeti (BOA. DH. MB. HPS)**

Dosya No: 8, Vesika No: 13; Dosya No: 36, Vesika No: 3; Dosya No: 41, Vesika No: 71; Dosya No: 42, Vesika No: 19; Dosya No: 45, Vesika No: 50; Dosya No: 47, Vesika No: 12; Dosya No: 47, Vesika No: 65; Dosya No 48, Vesika No: 10; Dosya No: 49, Vesika No: 12; Dosya No: 49, Vesika No: 24; Dosya No: 71, Vesika No: 19; Dosya No: 72, Vesika No: 18.

Dosya No: 143, Gömlek No: 11; Dosya No: 143, Gömlek No: 39; Dosya No: 143, Gömlek No: 40; Dosya No: 143, Gömlek No: 46; Dosya No: 144, Gömlek No: 16; Dosya No: 144, Gömlek No: 17; Dosya No: 144, Gömlek No: 74; Dosya No: 144, Gömlek No: 80; Dosya No: 145, Gömlek No: 30; Dosya No: 146, Gömlek No: 83; Dosya No: 148, Gömlek No: 30; Dosya No: 148, Gömlek No: 40; Dosya No: 148, Gömlek No: 99; Dosya No: 148, Gömlek No: 116; Dosya No: 151, Gömlek No: 29; Dosya No: 152, Gömlek No: 32; Dosya No: 154, Gömlek No: 14; Dosya No: 156, Gömlek No: 77; Dosya No: 157, Gömlek No: 36; Dosya No: 158, Gömlek No: 3; Dosya No: 159, Gömlek No: 1; Dosya No: 160, Gömlek No: 48; Dosya No: 162, Gömlek No: 35; Dosya No: 162, Gömlek No: 79; Dosya No: 164, Gömlek No: 50; Dosya No: 165, Gömlek No: 1; Dosya No: 165, Gömlek No: 4; Dosya No: 166, Vesika No: 79.

Mebânî-i Emîriye ve Hapishaneler Müdüriyeti (BOA. DH. MB. HPS. M)

Dosya No: 37, Vesika No: 69; Dosya No: 51, Vesika No: 42.

Meclis-i Vükelâ Mazbataları (BOA, MV)

Dosya No: 214, Vesika No: 28.

Sicil-i Nüfus Tahrirat Kalemi (BOA. DH. SN. THR)

Dosya No: 79, Gömlek No: 37.

BOA. *Memalik-i Osmaniye'nin 1330 Senesi Nüfus İstatistiği*, Dersaadet Hilal Matbaası, Bab-ı Ali Karşısında 1336.

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA.) 272.65.6.3.5.**2-DİĞER KAYNAKLAR**

ATAR, Zafer, (2011), "20. Yüzyıl Başlarında Turgutlu Hapishanesinin Genel Durumu", *Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 9, Sayı 1: 87-102.

BARDAKOĞLU Ali, (1998), "Hırsızlık", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt 17: 384-396.

BİLGİ, Necdet, (2010), "Osmanlı Devleti'nin 1917 Yılı Yabancı Nüfusu", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, Cilt 25, Sayı 1: 101-146.

BOZKURT, Nurgül, (2012), "XX. Yüzyıl Başlarında Kütahya Hapishanesinin Genel Durumu", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 5, Sayı: 21: 261-277.

DEVELLİOĞLU, Ferit, (1999), *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, 16. Baskı, Ankara: Aydın Kitabevi.

GÜMÜŞSOY, Emine, (2014 Aralık), "Osmanlı Devleti'nin Son Dönemlerinde Eskişehir Hapishanesi (1890-1920)", *Tarih Okulu Dergisi*, Sayı XX: 215-249.

İPEK, Nedim, (2006), *İmparatorluktan Ulus Devlete Göçler*, Trabzon: Serander Yayınları.

Komasyon, (1991), *Türk Hukuk Lûgati*, 3. Baskı, Ankara: Başbakanlık Basımevi.

KONAR, Mehmet, (2009), *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Cilt 1, İstanbul: Soy Yayınları.

- ÖZÇELİK, (2011 Güz), "Mücahit, Mütareke Döneminde Osmanlı Hapishanelerinin Durumu," *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Sayı 14, Hacettepe Üniv. AİİT Enstitüsü: 16-39.
- PAKALIN, Mehmet Zeki, (1993), *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, Cilt II, İstanbul: MEB yayınları.
- SOBERNHEIM, M., (1997), "Hıs-nül'ekrâd", *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 5/1, Eskişehir: MEB yayınları: 455-457.
- ŞEN, Ömer, (2007), *Osmanlı'da Mahkûm Olmak, Avrupalılaşıma Sürecinde Hapishaneler*, İstanbul: Kapı Yayınları.
- ŞEŞEN, Ramazan, (1994), "Dâviyye ve İsbîtarîyye", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt 9: 19-21.
- TEKİN, Saadet; ÖZKEŞ, Sevilay, (2008), "Cumhuriyet Öncesinde Türkiye'de Hapishane Sorunu", *Çağdaş Türkiye Araştırmaları Dergisi*, VII/16-17: 187-201.
- YILMAZ, Metin; (2001), "İslam Tarihinin İlk Üç Asrında Hapishanelere ve Mahkumların Durumlarına İnsan Hakları Bağlamında Genel Bir Bakış", *OMÜİFD, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 12.13. Sayı, Samsun:539-581.
- ZAHİR, Abdülvehhap Mustafa, (2014), "İslam'da Hapishane Mimarisi", *İslami Araştırmalar*, Beyrut: 7-20.

EKLER

Ek 1: Hapishane Çalışanları ve Aldıkları Maaşlar. (BOA. DH. MB. HPS. 154-14)

	Çalıştığı Yer ve Görevi	Kişi Sayısı	Maaş(Kuruş)
1	Konya Hapishane Müdürü	1	850
2	Konya Hapishane Kâtibi	1	450
3	Konya Tevkifhane Müdürü	1	400
4	Konya Tevkifhane Kâtibi	1	300
5	Tabib	1	250
6	Konya Ser Gardiyan	1	400
7	Konya Ser Gardiyan(Tevkifhane)	1	300
8	Konya Gardiyan	9	2250
9	Konya Gardiyan	3	450
10	Konya Nisa Gardiyan	1	200
11	Akşehir Gardiyan	1	150
12	İlgın Gardiyan	1	150
13	Ereğli Gardiyan	1	150
14	Koçhisar Gardiyan	1	150
15	Seydişehir Gardiyan	1	150
16	Ermeneç Gardiyan	1	150
17	Sultaniye Gardiyan	1	150
18	Beyşehir Gardiyan	1	150
19	Beyşehir Nisa Gardiyan	1	150
20	Karaman Nisa Gardiyan	1	150
21	Karaman Gardiyan	2	300
22	Antalya Teke Sancağı Haps.Memuru	1	400
23	Antalya Teke Sancağı Haps. Kâtibi	1	250
24	Antalya Teke Sancağı Ser Gardiyan	1	200
25	Antalya Teke Sancağı Gardiyan	4	600
26	Alaiye Kazası Gardiyan	1	150
27	Elmalı Kazası Gardiyan	1	150
28	Akseki Kazası Gardiyan	1	150
29	Kaş Kazası Gardiyan	1	150
30	Niğde Sancağı Hapishane Memuru	1	400
31	Niğde Sancağı Hapishane Kâtibi	1	250
32	Niğde Sancağı Ser Gardiyan	1	200
33	Niğde Sancağı Gardiyan	4	600
34	Niğde Sancağı Nisa Gardiyan	1	80
35	Bor Kazası Gardiyan	1	150
36	Nevşehir Kazası Gardiyan	1	150
37	Arabsun Kazası Gardiyan	1	150
38	Ürgüp Kazası Gardiyan	1	150
39	Aksaray Kazası Gardiyan	1	150
40	Aksaray Kazası Gardiyan	1	150
41	Ulukışla Kazası Gardiyan	1	150
42	Ulukışla Kazası Nisa Gardiyan	1	50
43	Burdur Sancağı Hapishane Memuru	1	400

44	Burdur Sancağı Hapishane Kâtibi	1	250
45	Burdur Sancağı Ser Gardiyan	1	200
46	Burdur Sancağı Gardiyan	4	600
47	Burdur Sancağı Nisa Gardiyan	1	50
48	Tefenni Kazası Gardiyan	1	150
49	Isparta Sancağı Hapishane Memuru	1	400
50	Isparta Sancağı Hapishane Kâtibi	1	250
51	Isparta Sancağı Ser Gardiyan	1	200
52	Isparta Sancağı Gardiyan	4	600
53	Isparta Sancağı Nisa Gardiyan	1	50
54	Uluborlu Kazası Gardiyan	1	150
55	Egridir Kazası Gardiyan	1	150
56	Yalvaç Kazası Gardiyan	1	150
57	Karaağaç Kazası Gardiyan	1	150
58	Bozkır Kazası Gardiyan	1	150
59	Bozkır Kazası Nisa Gardiyan	1	50

Ek 3: Konya Hapishane ve Müstahdeminin Listesi

تونس حبسہ کے افسر محمد قاسم علی

خلیفہ

محمد داؤد توفیق خانہ لافتن عمومی

ردیف	مستاحدمین نام	مستاحدمین نام
۱۵۰۰	محمد قاسم علی	محمد قاسم علی
۱۴۰۰	محمد قاسم علی	محمد قاسم علی
۱۳۰۰	محمد قاسم علی	محمد قاسم علی
۱۲۰۰	محمد قاسم علی	محمد قاسم علی
۱۱۰۰	محمد قاسم علی	محمد قاسم علی
۱۰۰۰	محمد قاسم علی	محمد قاسم علی
۹۰۰	محمد قاسم علی	محمد قاسم علی
۸۰۰	محمد قاسم علی	محمد قاسم علی
۷۰۰	محمد قاسم علی	محمد قاسم علی
۶۰۰	محمد قاسم علی	محمد قاسم علی
۵۰۰	محمد قاسم علی	محمد قاسم علی
۴۰۰	محمد قاسم علی	محمد قاسم علی
۳۰۰	محمد قاسم علی	محمد قاسم علی
۲۰۰	محمد قاسم علی	محمد قاسم علی
۱۰۰	محمد قاسم علی	محمد قاسم علی
۰	محمد قاسم علی	محمد قاسم علی

Ek 4: Hapishane Planı Örneği

